

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**



Факультет історії, політології і міжнародних відносин  
Кафедра політології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ**

**ДИСЦИПЛІНИ**

**ПОРІВНЯЛЬНА ПОЛІТОЛОГІЯ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Політологія»

Спеціальність 052 Політологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри  
Протокол № 2 від 31 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 \_\_

<b>1. Загальна інформація</b>	
<b>Назва дисципліни</b>	Порівняльна політологія
<b>Викладач (-і)</b>	Москалюк Михайло Федорович
<b>Контактний телефон викладача</b>	067 907 94 56
<b>E-mail викладача</b>	moskaljuk62@ukr.net
<b>Формат дисципліни</b>	Очний
<b>Обсяг дисципліни</b>	<u>6</u> кредитів ЄКТС, <u>180</u> год.
<b>Посилання на сайт дистанційного навчання</b>	<a href="https://d-learn.pnu.edu.ua/">https://d-learn.pnu.edu.ua/</a>
<b>Консультації</b>	2 год. на тиждень згідно розкладу
<b>2. Анотація до навчальної дисципліни</b>	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є порівняльний аналіз політичних інститутів та процесів. Навчальна дисципліна “Порівняльна політологія” покликана ознайомити студентів із місцем порівняльного аналізу в системі політичної науки та методикою застосування компаративних методів у професійній діяльності фахівця-політолога. Пропонований навчальний курс розкриває зміст теоретико-методологічних засад порівняльної політології, дозволяє здійснювати компаративний аналіз політичних систем, політичних процесів та інститутів.</p>	
<b>3. Мета та цілі навчальної дисципліни</b>	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із специфікою компаративістики як важливої передумови професійного становлення політолога, надання їм необхідних знань для здійснення фахового порівняльного аналізу на основі сучасних підходів, що охоплюють індекси, вимірні показники та інші механізми компаративістики.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- оволодіння студентами понятійно-категоріальним апаратом та науковим інструментарієм порівняльної політології;</li> <li>- з'ясування особливостей її становлення як науки;</li> <li>- розкриття основних методик вивчення та типології політичних інститутів і процесів;</li> <li>- представлення послідовних ходів порівняльного аналізу, визначення ролі та місця політологічного знання у формуванні сучасних гуманітарних уявлень про світ і людину.</li> </ul>	
<b>4. Програмні компетентності та результати навчання</b>	
<p><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>Знання предметної області та розуміння професійної діяльності;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- здатність спілкуватися іноземною мовою;</li> <li>- здатність бути критичним і самокритичним;</li> <li>- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);</li> <li>- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;</li> <li>- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;</li> <li>- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення</li> </ul>	

суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

.....  
**Фахові компетентності:**

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат порівняльної політології;
- здатність описувати, пояснювати й порівнювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах;
- здатність застосовувати інструментарій порівняльної політології у фаховій діяльності;
- здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у компаративному аспекті та в різних контекстах їх функціонування;
- здатність на основі порівняльної методології аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні;
- здатність застосовувати теорії та методи порівняльної політології у професійній діяльності;
- здатність виокремлювати актуальні питання порівняльної політології як науки,;
- здатність класифікувати політичні інститути, процеси та системи,
- здатність використовувати на практиці набуті знання при написанні курсових та дипломних робіт, проведенні науково-дослідної роботи.

**5. Організація навчання**

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	32
семінарські заняття / практичні / лабораторні	32
самостійна робота	116

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	052 Політологія	III	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ до курсу. Місце порівняльного аналізу в системі політичної науки .....	2		10
Тема 2. Теоретико-методологічні засади компаративістики .....	2	2	10
Тема 3. Політичні системи та їх середовище в	4	4	10

порівняльному аналізу .....			
Тема 4. Основні засади соціополітичних поділів як підстави порівняльного аналізу	4	4	10
Тема 5. Порівняльний аналіз позиції та компетенції глав держав у країнах Європи та США	2	2	10
Тема 6. Порівняльна характеристика парламентів країн Європи та США	2	2	10
Тема 7. Порівняльна характеристика урядів країн Європи та США	4	4	10
Тема 8. Політичні режими та їх різновиди	2	4	10
Тема 9. Порівняльний аналіз партійних систем країн Європи та США	2	4	10
Тема 10. Вибори і виборчі системи: порівняльна характеристика	4	2	10
Тема 11. Моделі взаємовідносин між державою і групами інтересів	2		10
Тема 12. Форми участі громадян в політичному житті європейських держав та США	2	4	6
<b>ЗАГ.:</b>	<b>32</b>	<b>32</b>	<b>116</b>
<b>6. Система оцінювання навчальної дисципліни</b>			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Структура розподілу балів в межах аудиторно-самостійної роботи студентів:</p> <p>1) усні відповіді на семінарських заняттях – 30 балів;</p> <p>2) індивідуальна робота № 1: підготовка та захист реферату з обраної теми– 5 балів;</p> <p>3) індивідуальна робота № 2: захист монографії– 5 балів;</p> <p>4) тестова контрольна робота – 10 балів</p> <p>Загальна кількість – 50 балів.</p> <p>Підсумковий контроль – іспит (екзамен):</p> <p>Письмовий іспит (в екзаменаційному білеті по 5 питань, з яких перші два (теоретичні) оцінюються максимально 15 балами, третє (практичне) питання – 10 балів, четверте (тестове) – 5 балів, п'яте (розуміння політологічних термінів та понять) – 5 балів.</p> <p>Загальна кількість – 50 балів.</p> <p>Сумарна кількість – 100 балів.</p>		
Вимоги до письмових робіт	<p>Письмова контрольна робота є обов'язковою до виконання. Отримані студентом бали (максимум 10 балів) впливають на виставлення підсумкової оцінки. Письмова контрольна робота виконується виконується на останньому семінарському занятті. У випадку, якщо студент з якихось причин не написав контрольної роботи, він вважається таким, що не виконав повний обсяг навчального навантаження, передбаченого навчальним планом з даної дисципліни.</p> <p>Реферативна робота виконується у друкованому форматі на аркушах А – 4. Обсяг - 12-15 сторінок, шрифт-14, інтервал-1,5, поля: зліва, зверху,</p>		

	<p>знизу – 20 мм, справа – 15 мм. Список літератури подавати наприкінці тексту за алфавітом. Посилання на використані джерела - в тексті в квадратних дужках, де перша цифра - позиція у списку літератури, а друга – номер сторінки, наприклад, [8, с. 12]. Структура написання реферату: вступна частина; аналіз використаної літератури по темі (2-3 абзаци); характеристика обраної теми та перспективність її дослідження; визначення основних параметрів викладу матеріалу; наведення ілюстрованого матеріалу, що підтверджує аргументаційну базу; висновки; список використаної літератури. У випадку глибокого розкриття проблеми з відображенням авторської позиції реферат оцінюється 5 балами; обґрунтоване розкриття теми – 4 бали; неповне розкриття теми 3 бали; високий рівень компілятивності – 2 бали; розкриття лише одного аспекту дослідженого предмету – 0 – 1 бал.</p> <p>Враховується також:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-складність обраної теми;</li> <li>-зміст, теоретичне узагальнення, обґрунтованість висновків;</li> <li>-кількість використаних джерел і літератури;</li> <li>-рівень знань з досліджуваної теми.</li> </ul>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Тема 1. Становлення та теоретико-методологічні основи порівняльної політології (2 год.)</p> <p>Тема 2. Форми державного устрою країн Європи та США (2 год.)</p> <p>Тема 3. Система органів місцевого самоврядування країн Європи та США (2 год.)</p> <p>Тема 4. Класова (економічна) та етномовна основи соціополітичного поділу країн Європи та США (2 год.)</p> <p>Тема 5. Релігійна та територіальна основи соціополітичного поділу країн Європи та США (2 год.)</p> <p>Тема 6. Інститут глави держави в країнах Європи та США (2 год.)</p> <p>Тема 7. Порівняльна характеристика парламентів країн Європи та США (2 год.)</p> <p>Тема 8. Порівняльна характеристика урядів країн Європи та США (4 год.)</p> <p>Тема 9. Політичні режими та їх різновиди. (4 год.)</p> <p>Тема 10. Порівняльний аналіз двопартійних систем країн Європи та США. (2 год.)</p> <p>Тема 11. Багатопартійні системи країн Європи в порівняльному вимірі (2 год.)</p> <p>Тема 12. Виборчі системи країн Європи та США (2 год.)</p> <p>Тема 13. Форми участі громадян в політичному житті європейських держав та США (2 год.)</p> <p>Тема 14. Тестова контрольна робота (2 год.)</p> <p>Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за п'ятибальною шкалою:</p> <p><b>5 балів</b> студент отримує за вичерпну бездоганну відповідь із наведенням двох і більше прикладів на підтвердження теоретичного положення, яке розглядається.</p> <p><b>4 бали</b> – за повну відповідь із наведенням двох і більше прикладів проте з однією-двома змістовими неточностями.</p> <p><b>3 бали</b> – за неповну правильну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей чи невірно наведені приклади або їх відсутність.</p> <p><b>2 бали</b> – за часткову, з грубими недоліками відповідь, або за її неадекватність завданню чи відсутність взагалі.</p> <p>Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, доповнення, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативні тези, змістовні доповнення, що дійсно сприятимуть розгляду проблемних питань. Студент (-ка) повинен (-а) мати не менше трьох оцінок за семінарські заняття, що у підсумку визначають середній арифметичний бал і виставляються в журналі окремою графою (максимальна кількість балів за роботу на семінарських заняттях -30).</p>

Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Якісне виконання:</p> <p>1) тематики семінарських занять. Для цього необхідно якісно готувати конспекти семінарських занять.</p> <p>2) двох індивідуальних робіт. Виконання реферативного завдання передбачає якісну пошукову працю, творчий підхід до оформлення студентом (-кою) індивідуальної роботи.</p> <p>Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю (іспиту – екзамен) за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 26 і більше балів. Максимум – 50 балів.</p>
Підсумковий контроль	<p>Екзамен (письмово-усна форма).</p> <p>30 білетів по п'ять питань у кожному.</p> <p>Структура питань у білеті:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-1 і 2 завдання – теоретичне (максимум 15 балів);</li> <li>-3 завдання – практичне (максимум 10 балів);</li> <li>-4 завдання – тестове (максимум 5 балів);</li> <li>-5 завдання – дати визначення основних політологічних термінів і понять, наприклад- “політика”, “влада”, “державна”, “партія” тощо” (максимум 5 балів).</li> </ul>

#### 7. Політика навчальної дисципліни

##### **Письмові роботи:**

Письмові роботи виконуються студентом самостійно у вигляді відповідей на тестові завдання. Пропонується чотири варіанти відповідей із зазначенням однієї правильної. Письмова робота виконується на останньому занятті.

**Академічна доброчесність:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв, планшета чи іншого мобільного пристрою під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до не зарахування результатів чи не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. У випадку виявів недобропорядної поведінки, академічної недобропорядності (списування), викладач пропонує студенту (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи. З поважних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за умови погодження із керівником курсу.

.....

##### **Відвідування занять**

Студент, який навчається за індивідуальним графіком виконує початковий план у строгій відповідності із затвердженими вимогами та термінами. Політика навчального курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань у випадку пропущених занять без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на заняттях або ж невчасного виконання завдань студенту пропонується у визначений викладачем день і час відпрацювати пропущені заняття.

**Неформальна освіта:** порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udeu, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних

курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

**Повторне вивчення дисципліни:** студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

## 8. Рекомендована література

1. Батенко Т. Королі СНД: портрети 20 президентів (тенденції та закономірності розвитку в пострадянському просторі). Львів, 2002.
2. Белов Д. М. Порівняльно-правовий аналіз інституту президенства України та Франції. К., 2005.
3. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна: Навч. посібник. К., 2000.
4. Бурдяк В. І., Ротар Н. Ю. Політична культура країн Європи в контексті інтеграційних процесів. Чернівці, 2004.
5. Ващенко К., Кордюк О., Павленко Р. Особливості виконавчої влади в пострадянській Україні. К., 2000.
6. Георгіца А. З. Сучасний парламентаризм: проблеми теорії та практики. Чернівці, 1998.
7. Давимука С., Колодій А., Кужелюк Ю., Харченко В. Політичні режими сучасності та перехід до демократії. Львів, 1999.
8. Дахно І. І., Тимофієв С. М. Країни світу: Енциклопедичний довідник. К., 2007.
9. Дем'яненко Б. Порівняльний аналіз фашизму та сталінської моделі тоталітаризму. *Нова політика*. №1. 1999.
10. Зеленько Т. "Навздогінна модернізація": досвід Польщі та України. К., 2003.
11. Зелінська М. Інститут президенства в Україні в контексті конституційної реформи. *Політичний менеджмент*. 2006. №3.
12. Зіллер Жак. Політико-адміністративні системи країн ЄС. Порівняльний аналіз. К., 1996.
13. Інститут президенства. Хто є хто: Політичний довідник // Упор.: Романюк А., Скочиляс Л., Шведа Ю. Львів, 1999.
14. Ітвел Дж., Елмен М. Трансформація та інтеграція. Формування майбутнього Центральної та Східної Європи. К., 2000.
15. Кармазіна М. Деякі особливості президенства на пострадянському просторі (1991-2004). *Політичний менеджмент*. 2005. №3.
16. Кислий П., Чарлос В. Становлення парламентаризму в Україні на тлі світового досвіду. К., 2002.
17. Кречмер Г. Фракції. Партії в парламенті. К., 1999.
18. Лісничий В. В. Політичні та адміністративні системи зарубіжних країн: Навчальний посібник. 2-ге видання, виправлене. К. 2004.
19. Мазур О. Г. Виборчі системи: світовий досвід. Луганськ, 1999.
20. Мартиненко Н. Бікамералізм як аспект демократичного представництва. *Політичний календар*. 2005. №2.
21. Павленко Р. Парламентська відповідальність уряду: світовий та зарубіжний досвід. К., 2002.
22. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В. П. Горбатенко; За ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Горбатенка. 2-е вид., доп. і перероб. К., 2004.
23. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / За ред. Ф. М. Рудича: Навч. посібник для студентів вищих закладів освіти. К., 2002.
24. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. Львів, 2004.
25. Ротар Н. Форми участі населення у політичних процесах. Навчальний посібник. Чернівці, 2004.
26. Рябов С. Г. Бікамералізм без федералізму. *Людина і політика*. 2001. №1.
27. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія: Дослідження структур, мотивів і результатів. Пер. з 2-го англ. вид. К., 2001.

28. Телешун С. Державний устрій України: проблеми політики, теорії і практики. Івано-Франківськ, 2000.
29. Ткач О. І. Еволюція порівняльної політології: історичні періоди. *Вісник Київського національного університету: філософія і політологія*. 2003. № 49.
30. Уоттс Рональд Л. Федеративні системи / Перекл. з англ. Р. Ткачук; Гол. ред. і автор передм. Дж. Перлін; Наук. Ред. О. Старух. Харків, 2002.
31. Шаповал В. Зарубіжний парламентаризм. К., 1993.
32. Шаповал В. Вищі органи сучасної держави. Порівняльний аналіз. К., 1995.
33. Шведа Ю. Р. Теорія політичних партій і партійних систем: Навч. посібник. Львів, 2004.
35. Якушик В. Різновиди політичних режимів. *Вісн.* 2005. № 9.

#### **Ресурси курсу**

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника  
<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

Викладач: *Москалюк М. Ф., доцент кафедри політології*